

Katinas apvertęs pasaulį aukštyn kojom

VICKI MYRON ir Bret Witter

4 skyrius

Diena bibliotekoje

Katės uoliai paklūsta įpročiams, ir Diujis ilgai netruko susikurti dienotvarkę. Kai rytą ateidavau į biblioteką, jis manęs laukdavo prie pagrindinių durų. Kol pasikabindavau striukę ir rankinę, jis užkąsdavo, o tuomet sykiu apeidavome biblioteką patikrinti, ar viskas vietoje, ir pasakodavomės apie vakarą. Diujis labiau mėgo uostinėti negu kalbėti, bet nieko baisaus. Biblioteka, pirmiau rytais būdavusi tokia šalta ir negyva, atgijo ir suklestėjo.

Pasivaikščiojęs Diujis aplankydavo darbuotojas. Jei kurios būdavo prasta nuotaika, skirdavo daugiau laiko. Džinė Holis Klark neseniai ištekėjo, ir jai tekdavo keturiasdešimt penkias minutes važiuoti į biblioteką iš Estervilio. Dėl to būtų galima ir susinervinti, bet tokių ramių žmonių kaip Džinė retai sutinki. Ją erzino tik tarp poros darbuotojų kilusi trintis. Kitą rytą atėjusi tebejausdavo įtampą, ir Diujis visada skubindavosi jos guosti. Jis neįtikėtinais mokėdavo pajusti, kam yra reikalingas, ir niekada negailėdavo laiko. Bet nepersistengdavo. Be dviejų minučių devynios Diujis viską mesdavo ir puldavo prie durų.

Kai devintą valandą atrakindavome duris, už jų visada laukdavo skaitytoja, kuri paprastai užeidama šiltai tardavo: „Sveikas, Diuji. Kaip gyvenimėlis?“

Sveikutė, sveikutė, – įsivaizduodavau jį atsiliepiant iš savo posto durų kairėje. – *Gal paglostysi kačiuką?*

Tyla. Ankstyvieji lankytojai dažniausiai užeidavo su reikalais, o tai reiškia, kad sustoti paplepėti su katinėliu laiko neturėdavo.

Neglostysi? Na, ir nereikia. Atėjai tu, ateis ir kiti – nesvarbu iš kur.

Ilgai netrukęs jis susirasdavo, kam užsiropšti ant kelių, o kadangi būdavo jau dvi valandas nemiegojęs, skubiai nusnūdavo. Diujis taip apsiprato bibliotekoje, kad be vargo užmigdavo viešumoje. Labiausiai, žinoma, mėgdavo miegoti žmonėms ant kelių, bet jeigu jų nebūdavo, susirangydavo dėžutėje. Katalogo kortelės būdavo supakuotos į mažas, maždaug vaikiškų batukų dydžio dėžutes. Diujis mėgdavo įsisprausti į jas visomis keturiomis letenėlėmis ir atsitūpti taip, kad šonai dribdavo per kraštus. Jei dėžutė būdavo didesnė, pasislėpdavo su galvyte ir uodegėle. Tuomet iš dėžutės kyšodavo tik gerokas kailio kuokštas. Atrodydavo kaip pyragaitis. Vieną rytą radau Diujį, snaudžiantį prie kortelių pilnos dėžutės, į vidų įkišusį tik vieną letenėlę. Tikriausiai valandų valandas vargo, kol pripažino, kad daugiau niekas ten netilps.

Netrukus stebėjau, kaip jis lėtai spraudžiasi į pustuštę nosinaičių dėžę. Pro plyšį jos viršuje sukišo priekines letenėles, paskui atsargiai įsiropštė ir užpakalinėmis. Lėtai tūpė ant užpakalinių letenų ir tol rietė nugarą, kol sulindo į dėžutę. Tuomet

ėmė lenkti priekines letenas ir mugintis į plyšį priekine kūnelio dalimi. Ši procedūra užtruko keturias ar penkias minutes, bet galiausiai iš vieno dėžutės galo kyšojo tik galva, o iš kito – uodega. Žiūrėjau, kaip jis prisimerkęs žvelgia į toli, dėdamasis, kad niekas kitas pasaulyje neegzistuoja.

Tais laikais Ajovos valstija mokesčių anketas siųsdavo vokuose, o mes dėžę su jais visada padėdavome skaitytojams. Kone pusę pirmosios savo žiemos Diujis praleido susirangęs toje dėžėje.

– Man reikėtų voko, – nedrąsiai prašydavo skaitytojai, – bet nenoriu pažadinti Diujo. Ką daryti?

– Nesijaudinkit. Jis miega.

– Bet argi jo nepažadinsiu? Jis guli ant vokų krūvos.

– Oi, ne, Diujis nieko nepajus.

Skaitytojai švelniai paversdavo Diujį ant šono, o paskui daug atsargiau negu iš tikrųjų reikėjo, traukdavo iš po jo voką. Būtų galėję trūktelėti ir kaip fokusininkas, nutraukiantis staltiesę nuo padengto vakarienės stalo, Diujis nė nekrustelėtų.

– Katės plaukai nemokamai pridedami prie voko.

Kitas mėgstamas Diujo kampelis buvo už kopijuoklio.

– Nesijaudinkit, – sakydavau sutrikusiems skaitytojams. – Jo nepažadinsit. Jis čia miega, nes čia šilta. Juo daugiau darysite kopijų, juo labiau įkails aparatas ir jam bus geriau.

Jei skaitytojai dar nelabai žinodavo, ką daryti su Diuju, darbuotojos visai nedvejodavo. Vienas iš pirmųjų mano sprendimų buvo jokių bibliotekos lėšų, nė cento, neskirti Diujui prižiūrėti. Todėl galiniame kambarelyje pastatėme Diujo taupyklę. Visos darbuotojos ten mesdavo pinigėlius. Tada tapo labai madinga

perdirbti limonado skardines, ir mūsų tarnautoja Sintija Bèrends kas savaitę jas veždavo į supirkimo punktą. Visos darbuotojos „susidėjo“ kačiukui išmaitinti.

Už tokias smulkias dovanėles susilaukdavome begalinių smagybių. Diujis labai mėgo stalčius, buvo išmokęs iššokti iš jų, kai visai to nesitikėdavai. Jei kraudavai knygas į lentynas, jis užšokdavo ant vežimėlio ir reikalaudavo pavežioti po biblioteką. O jei bibliotekos sekretorė Kimė Peterson imdavo spausdinti, žinojai, kad tuojau prasidės spektaklis. Vos išgirdusi ėmus tautkšėti klavišus atidėdavau darbus į šalį ir laukdavau ženkle.

– Diujis vėl gauda kojeles! – šūktelėdavo Kimė.

Atskubėdavau iš kabineto pasižiūrėti, kaip Diujis susigūžia ant didelės baltos Kimės rašomosios mašinėlės tolimojo krašto. Iš kairės į dešinę važinėjant diskui, sukiodavo galvą į šalis, kol galiausiai neištverdavo ir puldavo kojeles, kurios paspaudus klavišą pakildavo ir tautkštelėdavo į popierių. Pasižiūrėti ir pasijuokti susirinkdavo visos darbuotojos. Diujo juokdarystės visada traukdavo minias.

O tai svarbu. Bibliotekoje dirbo geri žmonės, bet ilgainiui darbuotojos susiskirstė grupelėmis. Tik Dorisė Armstrong, vyriausia ir turbūt išmintingiausia, sugebėdavo bičiuliauti su visomis. Didelis jos darbo stalas stovėjo darbuotojų kambario viduryje, ji kiekvieną naują knygą apvilkdavo plastikiniu ap-lanku, o jos gera nuotaika ir džiugesys mus vienijo. Dar ji labiausiai iš visų mylėjo kates, tad netrukus jos stalas virto vienu iš mėgstamiausių Diujo kampelių. Naujasis dėmesio centras ir visų darbuotojų bendras draugas ant jo išsitiesdavo vėlų rytą, pakepšnojęs didelius plastiko lakštus. Pagaliau visos turėjome,

kuo dalytis. O dar svarbiau, kad jis susidraugavo su visų mūsų vaikais (ir Dorisės vaikaičiais). Nenutiko nieko ypatinga: niekas neatsiprašė, neaptarinėjo, kas kam nepatinka, bet atsiradus Diujui įtampa ėmė slūgti. Mes juokėmės, buvome laimingos, Diujis mus suvienijo.

Tačiau kad ir kaip įsismaginęs, Diujis niekada nepamiršdavo dienotvarkės. Lygiai pusę vienuolikos jis pašokdavo ir nulėkdavo į darbuotojų kambarį. Džinė Holis Klark per pertraukėlę valgė jogurtą, o jei jam užtekdavo kantrybės trainiotis aplink, ji duodavo nulaižyti dangtelį. Džinė buvo tyki ir darbšti, bet visuomet surasdavo, kaip parodyti Diujui dėmesį. Norėdamas pailsėti Diujis suglebęs gulėdavo ant kairiojo Džinės peties – tik kairiojo, ne dešiniojo, – kol ji tvarkydavo dokumentus. Po keleto mėnesių Diujis nebesileisdavo laikomas glėbyje (matyt, nenorėjo būti laikomas kūdikiu), todėl visos darbuotojos iš Džinės išmoko nešiotis jį ant peties. Vadinome tai Diujo nešiokle.

Diujis ir man padėdavo pailsėti, ir gerai, mat aš vis persidirbdavau. Dažnai valandų valandas kiurksodavau prie stalo taip įsitraukusi skaičiuodama sąmatas ar pažangos ataskaitas, kad nė nepastebėdavau Diujo, kol jis neužšokdavo man ant kelių.

– Kaip laikaisi, mažuti? – šypsodamasi klausdavau. – Kaip smagu tave matyti.

Kelissyk jį paglosčiusi vėl imdavausi darbo. Jis nepatenkin-tas užsiropšdavo man ant stalo ir imdavo šniukštinėti.

– Ak, tu visai netyčia pritūpei ant popieriaus, kurį aš skaitau, taip? Visiškai atsitiktinai?

Nukeldavau jį ant grindų. Jis užšokdavo atgal.

– Netrukdyk, Diuji. Aš dirbu.

Vėl nukeldavau. Tas vėl užšokdavo. Gal reikėtų nekreipti dėmesio.

Įsiremdavo galvyte man į pieštuką. Aš nustumdavau jį į šalį. *Na, gerai*, – galvodavo jis, – *numesiu ant grindų pieštukus*. Taip jis ir padarydavo – po vieną – ir stebėdavo, kaip jie krinta. Nesusilaikydavau nenusikvatojusi.

– Na, gerai, Diuji, tebūnie.

Suglamžydavau popieriaus gumulėlį ir mesdavau. Jis nusivydavo, apuostydavo ir grįždavo. Kaip tikras katinas. Žaisti visada nori, o parnešti – ne. Nuėjusi pakeldavau popierinį kamuolėlį ir pamėtėdavau dar keliskart.

– Ką gi man su tavim daryti?

Bet mes ne vien paikiodavome. Aš buvau viršininkė ir turėjau pareigų, pavyzdžiui, maudyti katiną. Kai pirmą sykį maudžiau Diujį, maniau, kad viskas bus gerai. Juk tą pirmą rytą maudytis jam labai patiko, tiesa? Šįsyk Diujis pliumptelėjo į kriauklę tarsi ledukas... į rūgšties statinę. Jis draskėsi. Kniaukė. Letenomis įsikabino į kriauklės kraštą ir mėgino persiversti per jį. Laikiau jį abiem rankomis. Po dvidešimties minučių buvau visa šlapia. Plaukai atrodė taip, lyg būčiau kyštelėjusi liežuvį į elektros lizdą. Visos juokėsi, galiausiai ir aš pati.

Trečios maudynės buvo tokios pačios. Sugebėjau Diujį išmurkdyti, bet nušluostyti ir išdžiovinti kantrybės nebeužteko. Pasiutęs katulis.

– Ir gerai, – pasakiau jam. – Jeigu taip labai nepatinka, eik sau.

Diujis buvo tuščiagarbis katinas. Snukutį prausdavosi visą valandą, kol likdavo patenkintas. Juokingiausia būdavo,

kai sugniauždavo letenėlę, lyžtelėdavo ir sukišdavo į ausytę. Prausdavosi tas ausytes, kol jos net blizgėdavo. Dabar visas šlaputėlis jis atrodė tarsi čihuahua, apkaišytas krūva mažų perukų. Net graudu. Darbuotojos kvatojosi ir fotografavo, bet Diujis atrodė taip nuoširdžiai nusiminęs, kad po keleto minučių liovėsi.

– Nesiraukyk, Diuji, – paerzinau. – Pats prisiprašei.

Jis susirangė už knygų lentynos ir kiūtojo ten kelias valandas. Paskui mudu su Diuju susitarėme, kad jam sočiai užteks maudytis dukart per metus.

– Niekai tos maudynės, – pasakiau kelis mėnesius pragyvenusį bibliotekoje Diujį apsiausdama žaliuoju rankšluosčiu. – Štai dabar tau visai nepatiks.

Diujis nebuvo keliavęs narvelyje, jis jam pernelyg priminė tą naktį knygų dėžėje. Jei nešdavausi jį iš bibliotekos, susupdavau į žaliąjį rankšluostį.

Po penkių minučių atvykome į daktaro Esterlio kabinetą kitame miestelio pakraštyje. Spenseryje dirbo keli veterinarai – juk gyvenome ten, kur dažnai pasitaikydavo atbuline eiga besiveršiuojančių karvių, negaluojančių paršų ir sergančių kaimo šunų, – bet daktaras Esterlis man labiausiai patiko. Jis buvo tykus, ramus žmogus, o kalbėdavo nepaprastai apgalvotai. Žemu balsu ir lėtai lyg tingi upė. Jis neskubėdavo. Visada buvo tvarkingas. Buvo stambus, bet labai švelniomis rankomis. Sąžiningas ir uolus. Išmanė savo darbą. Mylėjo gyvūnus. Nekalbūmu, o ne žodžiais gebėdavo įtikinti.

– Sveikas, Diuji, – pasakė visą jį apžiūrėdamas.

– Manot, kad tikrai būtina, daktare?